

שאלות ותשובות לסיכום ולחזרה

מסכת חולין, דף ב

א. הביטוי 'הכל שוחטין' וכיצא בזה בדברי התנא, האם משמעותו לכתחילה או דיעבד?

לשון 'הכל'... / פעמים משמעותו לכתחילה כגון 'הכל סומכין', ופעמים אינו מורה על לכתחילה, כגון 'הכל מעריכין'... ונודרין' [שהרי אין לידור לכתחילה, שאפילו רבי יהודה אינו מתיר אלא ב'הרי זו' ולא ב'הרי עלי' וכד'].]

ואולם לשון משנתנו 'הכל שוחטין' משמעותה לכתחילה, מכך שנאמר בהמשך 'ושחיתתן כשרה' – לשון המורה על דיעבד.

[ובין שהמכוון לכתחילה בין שהמכוון בדיעבד, לשון 'הכל' בא לרבות דבר מה, כפי שפרשו בתחילת מסכת ערכין. ואף 'הכל שוחטין' בא לרבות, כדלהלן].

ב. שחיתת טמא במוקדשין או בחולין הנעשים על טהרת הקודש – מה דינה לכתחילה ובדיעבד?

הטמא לא ישחוט לכתחילה בהמת המוקדשים, גם אם נזר שלא לטמא הבשר וכגון ששוחט בסכין ארוכה – גזרו חכמים שמא יטמאם והלא מוזהר מהתורה לשמרם מכל טומאה (משמרת תרומתי). עבר ושחט ואומר ברי לי שלא נגעתי – שחיתתו כשרה. וכן אם אינו לפנינו לשאלו, ואחרים אומרים שלא נגע – כשרה (ואפילו בסכין קצרה. ע' ט"ז יו"ד א סק"ג. ומה שנראה מדבריו שבארוכה שוחט לכתחילה, כבר תמה על כך בספר לב אריה).

[לדברי שמעון התימני, מדין תורה אי אפשר לטמא לשחוט במוקדשין, שלדעתו צריך שיהא השוחט לפני ה' – בעזרה (עפ"י זבחים לב)].

בחולין שנעשו על טהרת הקודש, אפילו למאן דאמר כקודש דמי, מותר לכתחילה לטמא לשחטם בסכין ארוכה ואין חוששים שמא יגע (הואיל ואין מוזהרים על טומאתם אלא מדרבנן. רש"י. וערמב"ן שאף מדרבנן אין איסור לטמאם מדעת).

שחט ואין ידוע אם נגע אם לאו, לפי מה שכתבו התוס' נראה שאפילו ברשות הרבים טמאים, שרוב פעמים אין יכול להוזהר. ולפי תירוץ הראשונים י"ל שטהור, ודוקא במוקדשים פסול משום 'הסח הדעת'.

דף ג

ג. האם צריך שהשוחט יהא מומחה בהלכות שחיטה ומוחזק ורגיל בשחיטה, או שמא סתם אדם גם כן כשר?

לדעת רבינא צריך לכתחילה שיהא ידוע שהשוחט יודע לומר הלכות שחיטה, ואפילו אינו מוחזק כשוחט, שלא ראינוהו שוחט כמה פעמים ללא תקלה. ולפי לשון אחרת אמר רבינא להפך; צריך לכתחילה שיהא מוחזק ששחט כהוגן שתים ושלש פעמים ללא שנחלש והתעלף, ואעפ"י שאינו ידוע לנו אם יודע הלכות שחיטה.